

STORTINGET

Innst. 434 L

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Prop. 91 L (2023–2024)

Innstilling fra finanskomiteen om Lov om Statens fond i Tromsø

Til Stortinget

Sammendrag

Finansdepartementet legger i proposisjonen frem forslag til lov om Statens fond i Tromsø. Forslaget tar utgangspunkt i vurderingene i Meld. St. 17 (2022–2023) Statens pensjonsfond 2023 kapittel 6 om etablering av en ny enhet for statlig kapitalforvaltning i Tromsø.

Formålet med etableringen av Statens fond i Tromsø er å bidra til å bygge kapitalforvaltningsmiljøer i Nord-Norge. Etableringen vil kunne gi positive vekselvirkninger med andre kapitalforvaltere i regionen gjennom at kompetanse bygges opp over tid og overføres mellom ulike kapitalforvaltningsinstitusjoner. Gode kompetansemiljøer vil kunne gjøre det mer attraktivt for andre kapitalforvaltere å etablere seg i regionen. Det er ikke et mål at Statens fond i Tromsø skal bidra med statlig kapitaltilgang for nordnorske selskaper spesifikt.

Departementet legger opp til at det statlige særlovsselskapet Folketrygdfondet, som i dag forvalter Statens pensjonsfond Norge (SPN) og Statens obligasjonsfond, skal opprette et kontor i Tromsø hvor Statens fond i Tromsø skal forvaltes fra. Investeringsuniverset for det nye fondet bør med Folketrygdfondet som forvalter legges nært opp til de markedene Folketrygdfondet har kompetanse på.

Fondet vil etableres etter modell av Statens pensjonsfond og Statens obligasjonsfond. Det innebærer

blant annet at Statens fond i Tromsø ikke vil ha et eget styre eller en egen administrasjon.

Departementet legger videre opp til at fondet skal plasseres som et separat kapitalinnskudd i Folketrygdfondet. I likhet med det som gjelder for Statens obligasjonsfond, legges det opp til at finansieringen av fondet skal skje ved opptak av statslån.

Finansdepartementet planlegger at fondet etableres med en ramme på 15 mrd. kroner, som kan vurderes økt opp mot 30 mrd. kroner når det er høstet noe erfaring. Finansieringen må vedtas av Stortinget. Departementet vil komme tilbake med nærmere vurderinger av tallfestede økonomiske konsekvenser når forslag til finansiering legges frem for Stortinget. Finansdepartementet vil redegjøre nærmere for investeringsstrategien og forvaltningsmandatet når forslag til vedtak om finansiering legges frem i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2024. Forvaltningsmandatet vil bli fastsatt i etterkant av at Stortinget har fattet vedtak om finansiering.

Departementet legger opp til at fondet skal investeres på markedsmessige vilkår, og at målet med investeringene i fondet skal være å oppnå høyest mulig avkastning til en akseptabel risiko. Fondet skal forvaltes ansvarlig.

Departementet legger videre opp til at inntektene til fondet vil utgjøres av avkastningen av de forvaltede midlene fratrukket forvaltningskostnadene, og at uttak fra fondet må gjøres ved en overføring til statsbudsjettet etter vedtak i Stortinget.

Lovforslaget har vært på høring. Bakgrunnen for lovforslaget og høringen er nærmere omtalt i proposisjonen.

Den videre omtalen av lovforslaget i proposisjonen følger lovens oppbygning; formålet med opprettelsen

av fondet (§ 1), målet med fondsinvesteringene (§ 2), eierskap mv. (§ 3), ansvaret for forvaltningen og fondskapitalen (§ 4), inntektene til fondet (§ 5), uttak av midler fra fondet (§ 6), evaluering av forvaltningen (§ 7), utfyllende bestemmelser (§ 8) og ikrafttredelse og overgangsbestemmelser (§ 9).

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eigil Knutsen, lederen Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland, Nils Kristen Sandtrøen, Maria Aasen-Svensrud og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Tina Bru, Mahmoud Farahmand, Heidi Nordby Lunde og Helge Orten, fra Senterpartiet, Kjerstin Wøyen Funderud, Ole André Myhrvold og Per Martin Sandtrøen, fra Fremskrittspartiet, Hans Andreas Limi og Roy Steffensen, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Rødt, Marie Sneve Martinussen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, fra Miljøpartiet De Grønne, Lan Marie Nguyen Berg, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser i tillegg til Prop. 91 L (2023–2024) også til Meld. St. 17 (2022–2023) og Meld. St. 2 (2023–2024).

Komiteen viser videre til at forslag om finansiering, fremmet i Prop. 104 S (2023–2024), behandles i Innst. 447 S (2023–2024).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, viser til vurderingene gjort i Meld. St. 17 (2022–2023), samt forslag til investeringsstrategi, mandat, organisering og finansiering av Statens fond i Tromsø i Meld. St. 2 (2023–2024) Revidert nasjonalbudsjett 2024.

Flertallet slutter seg til regjeringens forslag til lov om Statens fond i Tromsø.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener det er avgjørende å styrke den nordnorske konkurransekraften fremover for å sikre bosetting og utvikling, særlig med hensyn til den skjærpede sikkerhetspolitiske utviklingen.

Dette flertallet viser til at det i høringen er flere aktører som også ønsker en satsing på unoterte investeringer i Nord-Norge, herunder Næringsforeningen i Tromsøregionen, Norinova Invest, Troms fylkeskommune, Tromsø kommune og Universitetet i Tromsø.

Dette flertallet merker seg at finansiell kompetanse innen unoterte investeringer i Nord-Norge vil kun-

ne supplere kompetansen innen noterte investeringer som Folketrygdfondet representerer. Staten har allerede en aktør som investerer i unoterte verdipapirer på klimaområdet, Nysnø klimainvesteringer. Dette flertallet har merket seg at Nysnø selv rapporterer om lav aktivitet i Nord-Norge sammenlignet med i resten av landet.

Dette flertallet mener at Nysnø klimainvesteringer, som et supplement til det nye fondet, bør opprette lokal tilstedeværelse i Tromsø, og ber om at dette utredes i løpet av 2024. Dette flertallet viser til at disse kapitalforvaltermiljøene samlet kan bygge et helhetlig økosystem for kapitalforvaltning i Nord-Norge, og bygge sterkere bånd til norsk og internasjonalt kapitalmiljø i nord. Dette flertallet mener videre at det skal vurderes om miljøene skal samlokaliseres. Dette flertallet understreker at satsingen ikke isolert sett skal øke driftskostnader som andel av forvaltningskapital for å sikre effektiv drift.

Dette flertallet understreker at formålet med etableringen av Statens fond i Tromsø er å bidra til å bygge sterkere kapitalforvaltningsmiljøer i nord. Sterke kompetansemiljøer innen kapitalforvaltning vil kunne gi positive ringvirkninger for Tromsø og Nord-Norge.

Dette flertallet viser til at arbeidsgruppen som vurderte hvordan en ny kapitalforvaltningsenhet i Tromsø kan etableres, påpekte at staten allerede er en betydelig investor i det unoterte markedet. Samtidig ble det fremholdt at det trolig ville være lettere å finne nysjer der staten ikke allerede er til stede i det unoterte markedet. Som et alternativ til en modell med unoterte investeringer la også gruppen frem et forslag med Folketrygdfondet som forvalter, underlagt Finansdepartementet, men utenfor Statens pensjonsfond.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Rødt, merker seg at Folketrygdfondet over tid har oppnådd gode resultater og en kostnadseffektiv forvaltning, og at regjeringens forslag innebærer et investeringsunivers for Statens fond i Tromsø tett opp til markedet Folketrygdfondet har kompetanse på.

Dette flertallet viser til at fondet planlegges etablert med en ramme på 15 mrd. kroner, som kan økes på et senere tidspunkt. Dette flertallet støtter departementets forslag om at fondet skal investeres på markedsmessige vilkår, med mål om høyest mulig avkastning til akseptabel risiko.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti går imot regjeringens forslag til lov om Statens fond i Tromsø.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til Stortingets behandling av Meld. St. 17 (2022–2023) Statens pen-

sjonsfond 2023. I finanskomiteens innstilling ba et bredt flertall regjeringen legge til grunn anbefalingene fra arbeidsgruppen som har utredet en ny kapitalforvaltningsenhet i Tromsø, om at en eventuell ny kapitalforvaltningsenhet lokalisert i Tromsø først og fremst skulle investeres i unoterte aktivaklasser og bygge videre på det eksisterende virkemiddelapparatet for næringspolitikken.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen i Prop. 91 L (2023–2024) foreslår å opprette en ny kapitalforvaltningsenhet som tvert imot ikke skal investere i unoterte aktiva, og hvor det heller ikke redegjøres for bestillingen fra Stortingets flertall, inklusive regjeringspartiene, om å gå videre med arbeidsgruppens primære anbefaling. Regjeringen har ikke fulgt opp stortingsflertallets klare anmodning, men heller foreslått et nytt investeringsfond som på samme måte som Folketrygdfondet skal investere i børsnoterte selskaper, med den forskjell at kontoret skal være i Tromsø.

Som det framgår av øvrige merknader i denne innstilling støtter disse medlemmer ikke opprettelsen av en slik ny kapitalforvaltningsenhet av åpenbare årsaker. Det er dyrt, vil medføre større risiko og dårligere avkastning enn Folketrygdfondets tilsvarende investeringer og ha liten effekt på kapitaltilgang og arbeidsplasser i landsdelen.

Etter disse medlemmers syn blir heller ikke flertallets anmodning fra behandlingen av Meld. St. 17 (2022–2023) dekket ved det nye forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti om at Nysnø klimainvesteringer, som et supplement til det nye fondet, skal utrede lokal tilstedeværelse i Tromsø.

Slik disse medlemmer forstår flertallet skal Nysnø flytte én eller to ansatte fra Stavanger til Tromsø, hvor disse skal få i oppdrag – innenfor rammene av den eksisterende investeringskapitalen i Nysnø – å investere i unoterte selskaper i Nord-Norge, som igjen skal bidra til klimagassreduksjoner samtidig som kravene til høyest mulig avkastning i Nysnø skal opprettholdes, og det uten at det skal øke driftskostnadene i selskapet. Etter disse medlemmers syn framstår dette som en umulig oppgave.

Disse medlemmer ønsker velkommen en diskusjon om Nysnøs mandat og investeringsunivers, men mener at det må være gjenstand for en bred utredning og ikke som politisk symbolpolitikk uten reelt innhold.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til sine merknader da saken ble behandlet i Innst. 364 S (2022–2023) i fjor. Finansministerens forslag om et fond i Tromsø som skal investere i mindre børsnoterte selskaper i Skandinavia, vil trolig ha liten effekt på kapitaltilgang og oppbygging av arbeidsplasser i landsdelen. Opplåningen av midler til fondet vil ha en årlig kostnad på om lag 600 mill. kroner, som kunne vært benyttet mer målrettet. Finansde-

partementets tall over historisk avkastning tyder videre på at fondets investeringsunivers vil medføre høyere risiko og dårligere avkastning enn det Folketrygdfondet har på sine investeringer i dag.

Det statlige eierskapet i Norge er allerede stort. Disse medlemmer ønsker heller å styrke det private eierskapet i Norge, og viser til sine alternative budsjett for 2024, der blant annet skattene på norsk eierskap settes ned. Disse medlemmer viser også til at regjeringen Solberg i 2021 opprettet et eget investeringsfond for Nord-Norge på inntil 600 mill. kroner sammen med private investorer, organisert under Investinor AS.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre har vanskelig for å se hvilket problem det er regjeringen ønsker å løse gjennom å opprette Statens fond i Tromsø. Regjeringen hevder selv at hovedhensikten er å bygge kapitalforvaltningsmiljøer i Nord-Norge, som om det var et stort behov i landsdelen. Selv om kapitalforvaltningsmiljøene i Nord-Norge og Tromsø er mindre enn tilsvarende i f.eks. Oslo, Trondheim og Bergen, har finansbransjen allerede en betydelig tilstedeværelse i landsdelen. Bare i Tromsø alene var det i 2022 mer enn 600 sysselsatte personer i finans og forsikring ifølge tall fra SSB.

Disse medlemmers største innvending mot regjeringens forslag er at det opprettes enda et statlig organ som skal investere statens kapital i norsk næringsliv og i selskaper som i utgangspunktet ikke har problemer med kapitaltilgang. Det eksisterer i tillegg allerede en rekke statlige fondskonstruksjoner og kapitalforvaltningsmiljø i bl.a. Folketrygdfondet, Investinor, Argentum og Nysnø. I tillegg framstår finansieringen av fondskapitalen gjennom statlig låneopptak på i første omgang 15 mrd. kroner som underlig, spesielt på bakgrunn av at fondet skal plasseres som et separat kapitalinnskudd i Folketrygdfondet og forvaltes av samme organisasjon. Det samme Folketrygdfondet som regjeringen foreslår at det etableres en egen uttaksregel for. På den ene siden skal regjeringen ta ut 10–15 mrd. kroner årlig av Folketrygdfondet som i det alt vesentlige skal brukes til å finansiere økte offentlige utgifter på statsbudsjettets utgiftsside. På den andre siden vil regjeringen ta opp et lån på 15 mrd. kroner, jf. forslag i Prop. 104 S (2023–2024), som igjen medfører økte rentekostnader som må finansieres. Altså overføres det kapital fra Folketrygdfondet til statsbudsjettet slik at renteutgifter i forbindelse med et nytt fond underlagt Folketrygdfondet kan betjenes, i stedet for å øremerke kapital som allerede er i Folketrygdfondet til det nye fondet.

Disse medlemmer mener prinsipielt at statens eierandeler bør reduseres og ikke økes ytterligere. Disse medlemmer deler vurderingene i høringsuttalelsen fra NHO hvor organisasjonen skriver at:

«Staten har allerede et betydelig eierskap i både noterte og unoterte markeder. Økte statlige investeringer kan komme til fortrengning av privat kapital og eierskap. OECD har kommet med anbefalinger om at det norske statlige eierskapet bør reduseres. Vi kan ikke se at etableringen av nye statlige eierskap er i tråd med begrunnelsene i eierskapsmeldingen. I kort fremstår dette som en ubegrunnet og dårlig bruk av fellesskapets midler.»

Komiteens medlem fra Venstre viser videre til Meld. St. 9 (2021–2022) Statens pensjonsfond 2022 hvor det framgår at én hensikt også er å styrke statens tilstedeværelse i nord. Dersom formålet er å etablere statlig finansierte, høykompetente arbeidsplasser i Tromsø og styrke statens tilstedeværelse, finnes det en rekke andre og mer målrettede måter å gjøre dette på, som verken bidrar til økte kostnader i form av renter eller som unødig og ubegrunnet øker statens eierskap i norsk næringsliv. For eksempel kan polaravdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet, eller seksjon for nordområdene, polarsaker og ressurser i Utenriksdepartementet, flyttes til Tromsø. Dersom formålet mer spesifikt er å opprette kapitalmiljøer, kan forvaltningen av de to regionale Nord-Norge-fondene som ble etablert i hhv. 2018 og 2021, og som i dag forvaltes av Investinor i Trondheim, flyttes til Tromsø. Dette kan også løse utfordringene som oppstod med private investorer til sistnevnte fond høsten 2022.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om Statens fond i Tromsø

§ 1 Formål

Formålet med etableringen av Statens fond i Tromsø er å bidra til å bygge kapitalforvaltningsmiljøer i Nord-Norge.

§ 2 Målet med fondsinvesteringene

Målet med investeringene av midlene i Statens fond i Tromsø skal være å oppnå høyest mulig avkastning til en akseptabel risiko. Fondet skal forvaltes ansvarlig.

§ 3 Eierskap mv.

Midlene i Statens fond i Tromsø eies av staten. Statens fond i Tromsø kan ikke selv ha rettigheter eller plikter overfor private eller offentlige myndigheter, og kan ikke saksøke eller saksøkes.

§ 4 Ansvar for forvaltningen og fondskapitalen

Statens fond i Tromsø forvaltes av departementet. Kapitalen i Statens fond i Tromsø fastsettes etter vedtak i Stortinget.

Statens fond i Tromsø plasseres som et kapitalinnskudd i Folketrygdfondet. Motverdien forvaltes etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. § 8.

§ 5 Inntektene til Statens fond i Tromsø

Inntekter i Statens fond i Tromsø er avkastningen av de forvaltede midlene fratrukket forvaltningskostnadene.

§ 6 Uttak av midler fra Statens fond i Tromsø

Midlene i Statens fond i Tromsø kan bare anvendes til en beløpsmessig overføring til statsbudsjettet etter vedtak i Stortinget.

§ 7 Evaluering av forvaltningen

Departementet skal regelmessig evaluere forvaltningen av Statens fond i Tromsø og rapportere om dette til Stortinget.

§ 8 Utfyllende bestemmelser

Departementet kan gi utfyllende bestemmelser til gjennomføring av loven.

§ 9 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Departementet kan gi overgangsbestemmelser.

Oslo, i finanskomiteen, den 13. juni 2024

Tuva Moflag

leder

Eigil Knutsen

ordfører